

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Mfv.II.10.275/2019/4.

A tanács tagjai: . Stark Marianna a tanács elnöke

é dr. Csernay Krisztina előadó bíró

. Tanczos Rita bíró

A felperes: ...

A felperes képviselője: ügyvéd

Az alperes: ...

Az alperes képviselője: Dr. ... kamarai jogtanácsos

A per tárgya: megbetegedés szolgálati kötelemekkel való összefüggésének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A felülvizgálni kért jogerős határozat:

Fővárosi Törvényszék 6.Kf.650.559/2018/4.

Az elsőfokú bíróság határozata:

Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 62.M.2718/2016/45.

Rendelkező rész

A Kúria a Fővárosi Törvényszék 6.Kf.650.559/2018/4. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 10.000,- (tízezer) Ft felülvizsgálati eljárási költséget.

Megállapítja, hogy a 70.000,- (hetvenezer) Ft eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A tényállás

- [1] A felperes 1987-től 1996. február 28-ig a Magyar Honvédséggel, illetőleg annak jogelődjével állt hivatásos szolgálati viszonyban. A felperes felderítő parancsnokként teljesített szolgálata időszakában fokozott igénybevétellel járó tevékenységet végzett, éles bevetéseken vett részt és ejtőernyős feladatokat hajtott végre. 1996. március 1-től áthelyezéssel került az alperes jogelődjéhez, ahol operatív területen dolgozott és főhadnagy rendfokozatban gépjárműben teljesítendő figyelő szolgálatot látott el. A felperes 2006-2007-től kezdődően irodai beosztásba került és ügyintézői tevékenységet végzett. A túlnyomórészt ülőmunkát igénylő feladatok mellett alkalmanként fizikai munkát is el kellett látnia.
- [2] A felperesnek 2001-től kezdődően gerincpanaszai lettek, többször keresőképtelen állományba került. 2008. október 31-én egészségügyi állapota megromlására hivatkozással saját jogán kérte az

alkalmassági felülvizsgálatra irányuló eljárás megindítását.

- [3] A Belügyminisztérium Rendvédelmi Szervek Elsőfokú Felülvizsgáló Orvosi Bizottsága a 2009. január 15-én kelt 89-2160/2008. számú határozatával megállapította, hogy a felperes a hivatásos szolgálatra egészségügyi szempontból jelenlegi beosztásában alkalmatlan. A határozat hivatkozott az elsőfokú szakértői bizottság - az ORSZI Közép-magyarországi Regionális Igazgatósága - 2009. január 15-én kelt 02-000753-2009. számú szakvéleményére, amely szerint a felperes össz-szervezeti egészségkárosodása 10%, felülvizsgálata pedig csak állapotváltozás esetén szükséges. A szakvélemény M5190-es kódszámú intervertebrális discus rendellenességet, J4590 kódszámú asztmát, a J310 kódszámú allergiás rhinitist, valamint F4190 kódszámú nem meghatározott szorongás diagnózisát állapította meg. A szakvélemény szerint a felperesnek üzemi baleseti eredetű, továbbá foglalkozási eredetű egészségkárosodása nem volt. A határozatot a felperes elfogadta, a fellebbezési jogáról 2009. január 15-én lemondott, ezért a határozat 2009. január 16-án jogerőre emelkedett.
- [4] A peres felek 2009. április 24-én megállapodást kötöttek a felmentési idő rövidebb időtartamban történő meghatározásáról, amelynek 1. pontja szerint a felperes FÜV eljárás alá vonására a 21/2000. (VIII.23.) BM-IM-TNM együttes rendelet 27. § (1) bekezdés a) pontja alapján került sor. A megállapodás 2. pontjában a felperes kijelentette, hogy a FÜV Bizottság határozatával szemben jogorvoslattal nem élt. Mindezekre figyelemmel az alperes a 005/130. számú állományparancsával a felperes szolgálati viszonyát 2009. április 30-i hatállyal megszüntette, egyben - a szolgálati nyugdíj teljes összegű folyósítása mellett - 2009. május 1-jei hatállyal a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény (a továbbiakban: Hszt.) 182. § (4) bekezdés a) pontjára hivatkozással a felperest szolgálati nyugállományba helyezte. Az állományparancs hivatkozott a Hszt. 53. § c) pontjára, 56. § (2) bekezdés a) pontjára, továbbá a rendvédelmi szervek elsőfokú FÜV bizottságának határozatára és rögzítette azt is, hogy a felperes részére más, az egészségi állapotának megfelelő beosztás nem volt biztosítható.
- [5] A felperes 2012. április 10-én kérelemmel fordult az alpereshez, amelyben betegségének szolgálati kötelekkel való összefüggése megállapítását kérte. A kérelmet az alperes először elutasította, majd több megsemmisített elsőfokú határozatot követően végül 2016. április 28-án kelt 30700/18886-28/2015. számú elsőfokú határozatával - a 2016. április 19-én kelt 825/5/1/2016. FÜV1. számú szakvélemény alapján - a felperes megbetegedését szolgálati kötelekkel nem összefüggő megbetegedésnek minősítette. A felperes fellebbezése folytán eljárt másodfokú szerv - a másodfokú FÜV bizottság szakvéleménye alapján - a 2016. augusztus 24-én kelt BMSZÜ/1279-6/2016. számú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta. A másodfokú határozat figyelembe vette az Alkotmányvédelmi Hivatal által lefolytatott munkavédelmi hatósági eljárás eredményét is, melyből nem volt kétséget kizáróan megállapítható, hogy a felperes betegsége munkavégzésével összefüggésben alakult ki, illetve súlyosbodott. A határozat utalt arra is, hogy a felperes 1997 és 2006 között évente elvégzett alkalmassági vizsgálatai alkalmas minősítéssel zárultak.

A felperes keresete, az alperes ellenkérelme

- [6] A felperes a keresetében a másodfokú határozat megváltoztatását és annak megállapítását kérte, hogy betegségei szolgálati kötelekkel összefüggésben alakultak ki. Másodlagosan a határozatok hatályon kívül helyezése mellett az alperes új eljárásra történő utasítását kérte. Keresete indoklásaként arra hivatkozott, hogy a minősítő határozatot a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság előtti hatósági eljárásban a szolgálati járandósága összegének újraszámítása miatt kívánja felhasználni figyelemmel a 333/2011. (XII.29.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdés a) pontjára, valamint 3. § (3) bekezdés b) pontjára.
- [7] Az alperes a kereset elutasítását elsődlegesen az igény elévülésére, másodlagosan annak alaptalansága miatt kérte.

Az első- és másodfokú bíróság határozata

- [8] A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 62.M.2718/2016/45. számú ítéletével a felperes keresetét elutasította. Ítéletének indokolásában a Hszt. 12. § (1)-(4) bekezdéseiből kiindulva megállapította, hogy a felperesi igény elévülése 2001-ben - a felperes gerincbetegségének kialakulásakor -, illetve 2008-ban - a betegség súlyosbodásakor -, azaz az igény érvényesítésének esedékessé válásától kezdődött, amelyre figyelemmel legkésőbb 2004. december 31-én, a súlyosbodás kapcsán pedig legkésőbb 2011. december 31-én bekövetkezett. Kiemelte, hogy 2009. január 15-én a felperes a FÜV bizottság össz-szervezeti egészségkárosodása mértékét 10%-ban megállapító határozatát elfogadta, fellebbezési jogáról lemondott és csak 2012. április 10-én kelt kérelmében fordult az alpereshez, tehát igényét a 3 éves elévülési időn túl érvényesítette.
- [9] A közigazgatási és munkaügyi bíróság a Hszt. 180. § (1)-(3) bekezdésében foglaltakat, továbbá a felperes szolgálati jogviszonyának megszűnésekor hatályban volt 21/200. (VIII.23.) BM-IM-TN együttes rendelet 23. § (3), (5) és (8) bekezdése, valamint 24. § (1) bekezdésének értelmezéséből arra a következtetésre jutott, hogy a területileg illetékes alapellátást végző orvos feladata a betegség kötelekkel való összefüggésének véleményezése. A munkáltató, illetve az állományilletékes parancsnok a betegség szolgálati kötelekkel való összefüggését az orvosi vélemény alapján, annak figyelembevételével tudta megállapítani a határozatában. Ahhoz azonban, hogy a FÜV bizottság, vagy a területi illetékes alapellátást végző orvos véleményezni tudja a betegség szolgálati kötelekkel való összefüggését, szükséges az érintett beteg jelzése és igényérvényesítése, amely a perbeli esetben nem történt meg. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság következtetése szerint a felperes igénye elévült, ezért a keresetét elutasította.
- [10] A felperes fellebbezése alapján eljáró Fővárosi Törvényszék a 6.Kf.650.559/2018/4. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Álláspontja szerint az elévülés vizsgálata előtt a bíróságnak alapvetően azt a kérdést kellett tisztázni, hogy a megállapítás iránti keresetnek a Pp. 123. § (1) bekezdésében meghatározott feltételei fennálltak-e. Ennek megfelelően értékelte az elsőfokú bíróság 2. sorszám alatt kiadott hiánypótló végzését és a felperes 3. számú beadványában foglaltakat, amelyben kifejtette, hogy a betegsége szolgálati kötelekkel való összefüggésének önálló megállapíthatóságát a Hszt. 180. §-a teszi lehetővé. Nyilatkozata szerint a betegsége szolgálati kötelekkel összefüggő kialakulásának megállapítását a korhatár előtti öregségi nyugdíjak megszüntetéséről, a korhatár előtti ellátásról és szolgálai járandóságról szóló 2011. évi CLXVII. törvény 5. § (3) bekezdésének alkalmazhatósága érdekében igényli, ezért a minősítő határozatot elsődlegesen a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság szolgálati járandósága összegének újraszámítását célzó eljárásában kívánja felhasználni.
- [11] Az elsőfokú bíróság e hivatkozást elfogadó álláspontjával szemben a törvényszék utalt arra, hogy a következetes ítélkezési gyakorlat szerint (BH 2008.162) az elévülés szabályai a megállapítás iránti kereset elbírálása során nem érvényesülnek, a megállapítási keresettel szemben nincs helye elévülésre hivatkozásnak.
- [12] A másodfokú bíróság álláspontja szerint a megállapítási kereset Pp. 123. §-ában meghatározott feltételei a perbeli esetben nem álltak fenn. A kért megállapításra ugyanis nem a felperes jogainak alperessel szemben történő megóvása végett, hanem a felperes jogainak más közigazgatási szerv előtt történő érvényesítése érdekében volt szükség, ezen felül pedig a felperes kártérítés címén teljesítésre is kérhette volna kötelezni az alperest. A megállapítási kereset konjunktív feltételeinek fennállása hiányában ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét eltérő indokolással hagyta helyben.

A felülvizsgálati kérelem és felülvizsgálati ellenkérelem

- [13] A felperes a felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet elsőfokú bíróság ítéletére is kiterjedő hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára történő utasítását, valamint az alperes felülvizsgálati eljárási költségben történő marasztalását kérte.

- Álláspontja szerint az eljáró bíróságok a tényállást nem teljes körűen tárták fel, a peradatokat és a jogszabályokat tévesen értékelték, ezért a jogerős ítélet az ügy érdemére kihatóan jogszabálysértő.
- [14] Egyetértett a másodfokú bíróság elévülés vizsgálatának kizártsága körében kifejtett indokaival, azonban vitatta, hogy a perbeli esetben nincs helye megállapítási kereset előterjesztésének. Érvelése szerint a perbeli esetben nem a Pp. 123.§-ában foglalt általános, hanem a Hszt. speciális szabálya az irányadó. A Hszt. 180.§-ának rendelkezése szerint az alperesnek anyagi jogi kötelezettsége állt fenn arra nézve, hogy a megbetegedése szolgálati kötelezésekkel való összefüggéséről minősítő határozattal döntsön, amely határozat ellen fellebbezési jog illette meg. A másodfokon eljáró miniszteri határozat ellen pedig jogosultsága volt keresetet előterjeszteni.
- [15] A Hszt., mint anyagi jogszabály nem ír elő olyan anyagi kötelezettséget, hogy a betegség szolgálati kötelezésekkel való összefüggésének megállapíthatósága csak és kizárólag a munkáltatóval szembeni igény kapcsán vizsgálható, hiszen annak megállapítása az alperes jogszabályi kötelezettsége. Az az indok, hogy nem kíván kártérítési igényt előterjeszteni nem jelentheti, hogy a Hszt. 180. §-a alapján biztosított jogát elveszítsen. Érvelése szerint a Hszt. 180. §-ának rendelkezései, mint speciális jogszabályi rendelkezések erősebbek a Pp. 123. § rendelkezéseinél és annak ellenére, hogy anyagi jogszabályban kerültek elhelyezésre, eljárásjogi jelentőséggel bírnak. A „lex speciális derogat legi generali” jogelv alapján a speciális jogszabály, vagyis a Hszt. rendelkezése megelőzi a Pp.-ben foglalt 123. § rendelkezését.
- [16] Az alperes a felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában történő fenntartását és a felperes felülvizsgálati eljárási költségben történő marasztalását kérte. Álláspontja szerint a Pp. 123. §-ban foglalt megállapítási kereset két konjunktív feltétele hiányzott, ezért a felperes keresetének elutasítása nem volt jogszabálysértő.

A Kúria döntése és annak jogi indokai

- [17] A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint nem megalapozott.
- [18] A perben nem volt vitatott kérdés, hogy a felperes alperesnél fennállt hivatásos szolgálati viszonya 2009. április 30-án FÜV határozattal megállapított egészségügyi alkalmatlanságát eredményező megbetegedései miatt került megszüntetésre. Az alperes a felperes betegségének szolgálati kötelezésekkel való összefüggését a szolgálati viszonyának megszüntetését megelőzően - az elsőfokú bíróság álláspontjával szemben - jogszabályi kötelezettsége ellenére nem vizsgálta, ugyanakkor a felperes a határozat elleni fellebbezési jogáról 2009. január 15-én lemondott.
- [19] A 2011. évi CLXVII. törvény 5.§ (2) bekezdése alapján 2012. január 1-től a felperes részére a szolgálati járandósággá átalakított szolgálati nyugdíjat a személyi jövedelemadó mértékével csökkentett összegben folyósítják.
- [20] A 2011. évi CLXVII. törvény 5.§ (3) bekezdés a) pontja szerint a (2) bekezdés alapján nem csökkenthető a szolgálati járandóság összege, ha a szolgálati viszony megszüntetésére egészségi, pszichikai, fizikai alkalmatlanság miatt került sor, és az alkalmatlanság megállapítását megalapozó baleset, betegség szolgálati kötelezésekkel összefüggő jellegét a jogviszony megszüntetésekor minősítő határozattal megállapították.
- [21] Az előbbiekből következően a törvény a szolgálati járandóság összege csökkentésének tilalmát két konjunktív feltétel megvalósulása esetén zárja ki. Az első feltételnek, mely szerint a szolgálati viszony megszüntetésére egészségi, pszichikai, fizikai alkalmatlanság miatt került sor, a felperes megfelelt, míg a második törvényi feltételnek akkor felelt volna meg, ha a jogviszonya megszüntetésekor pozitív minősítő határozattal rendelkezett volna. A jogszabályi előírások alapján a törvényi feltételeknek a jogviszony megszüntetésekor kellett fennállni, az utólag, visszamenőleges hatállyal nem pótolható.
- [22] A minősítő határozat hiányában a törvényszék helytállóan vizsgálta a megállapítási kereset törvényi feltételeinek fennállását.

- [23] A Pp. 123. §-a értelmében a számadás helyességének megállapításán túl megállapításra irányuló egyéb kereseti kérelemnek csak akkor van helye, ha a kért megállapítás a felperes jogainak az alperessel szemben való megóvása miatt szükséges, és a felperes a jogviszony természeténél fogva vagy a kötelezettség lejártának vagy valamely más okból teljesítést nem követelhet.
- [24] A megállapítása kereset indításának tehát két együttes feltétele a jogvédelem szükségessége, valamint a teljesítés követelésének kizártsága. A törvényszék e körben helytállóan vonta értékelési körébe a felperes 3. sorszámú beadványában az elsőfokú bíróság hiánypótló végzésére adott válaszban foglaltakat, amely egyértelműen alátámasztja, hogy a felperes a megállapítás iránti keresetét a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság előtti hatósági eljárásban kívánta annak érdekében felhasználni, hogy a szolgálati járandóságából ne kerüljön levonásra a személyi jövedelemadó összege. A nyilatkozat alapján egyértelmű, hogy a két konjunktív feltétel egyike sem állt fenn, mivel a felperes jogainak megóvása nem az alperessel szemben állt fenn, továbbá lehetősége lett volna a marasztalási kereset előterjesztésére is.
- [25] A fentiekre tekintettel a Kúria a jogerős határozatot a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [26] A felperes a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles az alperes felülvizsgálati eljárási költségének a megfizetésére.
- [27] A felülvizsgálati eljárás illetékét a felperes munkavállalói költségkedvezményére tekintettel a 6/1986. évi (VI.26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.
- [28] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

, 2020. március 4.

Dr. Stark Marianna s.k. a tanács elnöke, Szolnokiné dr. Csernay Krisztina s.k. előadó bíró, Dr.
Tánczos Rita s.k. bíró

A kiadmány hitelül:
tisztviselő